

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2 till ”Beslut om naturreservat
för Skovelsjöberget”.

SKÖTSELPLAN

Datum
2009-11-25

Ärendebeteckning
511-5954-2009
Arkivbeteckning
2402217

1(10)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVAT SKOVELSJÖBERGET I ÅSELE KOMMUN

Foto: Marlene Olsson Cipi/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av Skovelsjöbergets naturreservat är att bevara och återskapa värdefulla naturmiljöer såsom brandpräglade barrnaturskogar och grannaturskogar. Syftet nås genom naturvårdsbränning och genom att naturliga processer tillåts fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, gamla grova träd och död ved ska förekomma i gynnsam omfattning. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna utnyttjas för naturstudier, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Skovelsjöberget
Nummer	2402217
Reg-DOS id	2014985
Natura 2000	-
Kommun	Åsele kommun
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 30 km NV Åsele, ekokarta 21H 8D Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1566213, 7142712
Naturgeografisk region	32 c, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Värdetrakt	14. Skovelsjöberget-Laraborg
Bränningstrakt	-
Gräns	Se beslutskarta
Markägare	Sveaskog
Fastigheter	Del av Åseleskogen 1:1>3 och 1:1> 14 och Almsellandet 1:1>1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	424 ha
Skyddad areal produktiv skog	272 ha

2.2 Naturtyper

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Barrskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	176,5
	Tallskog (blåbär) (2.1.1)	110,1
	Barrblandskog av ris-grästyp (2.3.1.2)	4,3
Våtmark	Fattigkärr med skogs- och krattekärrvegetation (3.2.1)	22,0
	Fattigkärr med fastmatte-och mjukmattevegetation (3.2)	23,7
	Sötvattensvegetation (6)	86,4

¹ Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994*. (se bilaga 1)

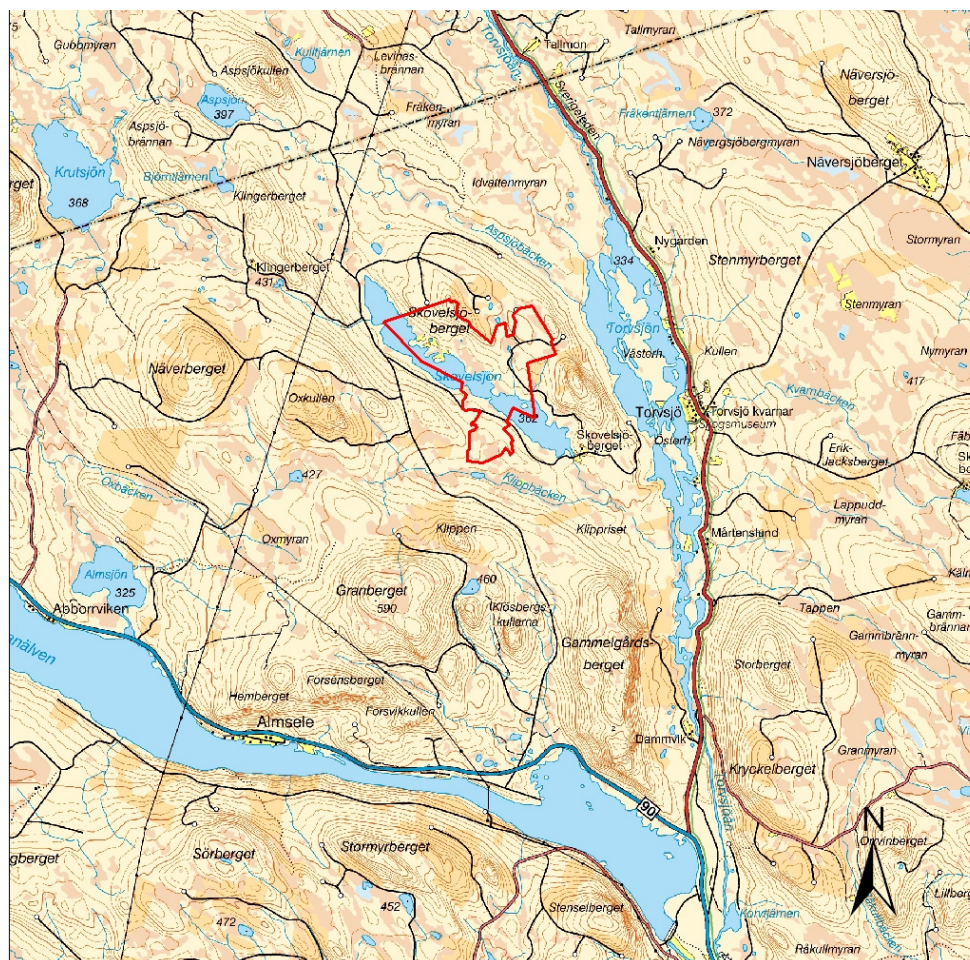
Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga (9010)	261,5
	Övrig skogsmark (9900)	28,6
	Klapperstensfält, blockhav eller blocksänkor (8910)	2,4
Våtmark	Skogsklädd myr (91D0)	22,0
	Öppna, svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	23,7
Vatten	Dystrofa sjöar och småvatten (3160)	0,7
	Sjöar (3100)	85,7

²

Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Skovelsjöberget ligger cirka 3 mil nordväst om Åsele och utgörs av skogsområden på båda sidor om den långsträckt Skovelsjön. Reservatet, som varierar mellan 340-450 meter över havet, är beläget på sydsluttningen av Skovelsjöberget och ett lägre liggande landskapsavsnitt öster om detta. På andra sidan Skovelsjön ingår även delar av Tallskatemyran som utgörs av flacka nordostsluttningar. En mindre bäck avvattnar området via Västomsundsmyrän mot Skovelsjön i söder och en annan bäck rinner från en myr i norr i likadan riktning. I reservatet finns även flera tjärnar och övriga småvatten. Ett antal skogsbilvägar löper in i området på sjöns norra och södra sida.

Översiktskarta Skovelsjöbergets naturreservat, Åsele kommun

Skovelsjön ligger längs en berggrundsgräns där norr om sjön förekommer rödgrå till grå, finkornig till medelkornig, folierad granit till granodiorit. Söder om sjön finns röd till grå, grovkornig, porfyrisk granit, s.k. Revsundsgranit, som är karaktäristisk för länets inland.

På den högst belägna delen av reservatet, på Skovelsjöbergets topp, är jordtäcket av morän tunt, och hälltytor kan ses här. Moränen sträcker sig i en drumlinform mot sydost. Övriga delar av reservatet präglas mestadels av ett moränbacklandskap med företrädesvis icke orienterade ryggar och kullar. Undantaget finns dock på Skovelsjöns norra strand, där några större ryggar avsatts transversellt mot isrörelseriktningen. Några mindre ryggar finns även på Skovelsjöbergets sydvästsida. Moränen är i allmänhet normalblockig men ställvis kan den vara rik eller stor-blockig. Större moränkullar med diameter mer än 100-200 m finns främst på norra sidan av sjön. Det förekommer också inslag av små transversella moräner orienterade mot den dominerande isrörelseriktningen från nordväst, vilket indikerar att ismassan inte varit helt orörlig under isavsmältningen.

Skovelsjöberget är ett stort område med både tall- och grandominerade naturskogar på båda sidor om Skovelsjön. Naturvärdena är knutna till gammal tall och till de svagt påverkade grannaturskogarna öster om Skovelsjöberget och på Tallskatemyran. Områdets bevarandevärde stärks särskilt av närheten till flera naturskogsobjekt.

På Skovelsjöbergets sydvästsluttningar består skogen av flerskiktad tallskog, omkring 80-130 år med inslag av 300 åriga gammeltallar, som i de fuktigare partierna även har inslag av gran. I den mellersta delen av sydvästslutningen är skogen relativt olikåldrig trots spår av plockhuggning och gallring. Närmare sjön samt på toppen av berget växer flerskiktad tallskog med påtagligt inslag av 200-åriga tallar.

Brandpräglad tallskog i reservatets sydvästra område. Foto: Marlene Olsson Cipi/ Länsstyrelsen

Öster om Skovelsjöberget finns tät, skiktad granskog omkring 130 år med inslag av gamla tallöverståndare. Allra längst i nordost är skogarna relativt opåverkade och har ett

tydligt inslag av gammal grov tall. Skogarna här har börjat självgallra och död ved förekommer i form av klena granlångor samt enstaka tallångor av olika grovlekar och nedbrytningsstadier. Skogen har också ett relativt stort inslag av gammal grov sälg, en del asp och klena björkar.

På Tallskatemyrans nordsluttning söder om Skovelsjön växer tät, grandominerad, olikåldrig naturskog av frisk ristyp, med inslag av 150-åriga granar och drygt 200-åriga tallar. Norr om vägen och i kanterna till myrarna finns, i fuktdrågen rikt med fräken och en högre frekvens av gamla granar. Bitvis finns också allmänt med björk och sälg samt en del asp. Liggande död ved, mestadels klen, förekommer ganska allmänt.

Skovelsjöbergets karaktär av naturskog, har under lång tid utvecklat naturvärden som gör att flera rödlistade och andra intressanta arter knutna till gammal barrskog har påträffats inom området (Skovelsjöberget och Aspsjökullen, arter sorterade i alfabetisk ordning och hotkategori enligt rödlista 2005 anges inom parentes): blanksvart spiklav, bollvitmossa, bårdlav, citronticka, dofticka (VU), dvärgbägarlav (NT), gammelgranskål (NT), gråspett, harticka (NT), järpe, knottrig blåslav (NT), korallrot, kolflarnlav, lappranunkel (NT), lavskrika (NT), liten sotlav (VU), luddlav, lunglav (NT), skinnlav, skrovellav (NT), spillkråka, stuplav, tjäder, vedskivlav, vitmossav, vitskaftad svartspik (NT).

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 3 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området. För skötselområdet redovisas mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, brandpräglad barrskog, naturvårdsbränning areal 113 ha

Skötselområdet är tydligt brandpräglat och består av 100 årig tallskog med inslag av 250 åriga tallöverståndare med brandljud (bilaga 3, delområde 1). Marken är frisk och fältskiktet domineras av blåbär och fattigris. Området växlar mellan flack skogsmark till sluttande sydvästsluttning, med inslag av myrar, tjärnar och en del blockrika inslag. En mindre del utgörs av svagt gallrad tallskog omkring 100 år, på blockig mark. Skötseln ska vara naturvårdsbränning för hela arealen om det är tekniskt möjligt. Skovelsjöberget ligger inte inom en av länsstyrelsen utpekad bränningstrakt och är därför inte primärt prioriterat för naturvårdsbränning. Men områdets storlek och brandhistorik gör det till ett område som är mycket lämpligt att bränna

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen brandpräglad naturskog uppgår till 113 ha.
- naturvårdsbränning berör hela området minst vart 100:e år

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning skall utföras inom skötselområdet med syfte att brandhärda den skiktade tallskogen. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). De utvalda delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är 50-100 år. Om graninväxning i delar av området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Ovan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering kommer att ske inom tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande föreskrivs därför inte i skötselplanen.

3.2 Skötselområde 2, skog med fri utveckling, areal 178 ha

Skötselområde utgörs till stor del av grandominerade skogar på frisk mark. Området ska lämnas till fri utveckling. Visserligen har även denna del berörts av skogsbrand men här är skogen flerskiktad och tät, bitvis är det också gott om hänglavar och lågor. Dessutom består den södra delen, som utgörs av Tallskatemyran, mest av fuktig mark. Här finns god potential att utveckla befintliga granvärden som t ex stavagran. Den fria utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Det innefattar även att en spontan brand bör tillåtas brinna så långt möjligt är inom reservatet utifrån säkerhetsmässiga aspekter. De arealer hyggen och skog i skötsel området som ej utgörs av naturskog idag, ska på sikt och genom frånvaro av mänskligt ingrepp få utvecklas mot ett naturskogsartat bestånd med samma bevarande mål som omgivande skogar.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen natur-och urskogsartad skog uppgår till 178 ha.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder

3.3 Skötselområde 3, våtmarker med fri utveckling, areal 133 ha

Området består av Skovelsjön och ett antal, oftast trädbevuxna kärr samt delar av flera lite större strängblandmyrar. Skötselområdets sjöar och myrar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 133 ha, varav trädbevuxna våtmarker utgör 23 ha och sjöar 86 ha
- minst 90 procent av våtmarkerna har en ostörd hydrologi.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Skovelsjöberget utgör främst ett lokalt friluftsområde och används för jakt, svamp- och bärplockning. I reservatet finns även Skovelsjön som eventuellt lockar besök av fiskare. Besöksfrekvensen till Skovelsjöberget bedöms få liten omfattning. Den eventuella ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra områdets naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området som utflyktsmål ska främjas genom att en reservatsskylt iordningställs där vägarna skär eller tangerar reservatsgränsen. En informationsskylt (A3) med karta över reservatet ska sättas upp på fyra ställen där skogsbilvägar tangerar gränsen. Lämplig plats för placering av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas fyra väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten

Skötselåtgärder

- Montering av informationsskylt

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- respektive fiskerättsinnehavare enligt gällande jakt- och fiskelagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Naturvårdsbränning	Skötselområde 1	1
Montering av informationsskylt	Se bilaga 4	1

¹Siffran anger prioriteringsordning ifall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske minst vart annat år. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt "Vegetationstyper i Norden"

2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv